Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування спеціальної школи № 15 м. Києва

12.10.2026

м. Київ, 2026

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.10.2026 групою НПМ здійснено відвідування спеціальної школи № 15 м. Києва (далі – школа, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Паршакова Ольга Валеріївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Батицька Валерія Олександрівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Загальна інформація.

Школа знаходиться за адресою: просп. Берестейський, буд. 113, м. Київ, 03115.

Директор – Остапенко Тетяна Володимирівна.

Згідно із Статутом спеціальної школи № 15 м. Києва, затвердженим розпорядженням Святошинської районної в місті Києві державної адміністрації від 20.07.2021 № 495 (у редакції розпорядження Святошинської районної в місті Києві державної адміністрації від 27.03.2023 № 151), школа – заклад загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття повної загальної середньої освіти особами з особливими освітніми потребами, що зумовлені порушенням опорно-рухового апарату.

Засновником школи є територіальна громада міста Києва, від імені якої виступають Київська міська рада та уповноважені нею органи. Заклад належить до комунальної власності територіальної громади міста Києва та передано до сфери управління Святошинської районної в місті Києві державної адміністрації.

Заклад розрахований на перебування 300 осіб. Фактично у школі навчається 260 учнів. 236 учнів мають встановлені групи інвалідності, 20 учнів мають статус внутрішньо переміщених осіб, 10 осіб перебувають на пансіоні 5 днів на тиждень.

Учні проживають у закладі відповідно до Положення про пансіон школи, затвердженого директором закладу та схваленого рішенням педагогічної ради центу від 28.08.2023 (протокол № 1).

Згідно з пунктом 2.1 Положення про пансіон школи пансіон використовується для цілодобового перебування учнів з понеділка по п’ятницю (крім вихідних, святкових днів і канікул) у разі, коли перебування в дорозі в один бік перевищує одну годину або відсутнє пряме транспортне сполучення, або за протоколом реабілітації передбачено обмеження фізичного навантаження.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 206,74 штатних одиниць, з яких 23,5 шт. од. – медичний персонал (лікар – 3,5 шт. од.; сестра медична – 5,0 шт. од.; сестра медична з фізіотерапії– 2,0 шт. од.; сестра медична з дієтичного харчування – 1,0 шт. од., сестра медична з масажу– 8,0 шт. од., сестра медична з лікувальної фізкультури – 4,0 шт. од.).

У закладі наявна ліцензія на провадження освітньої діяльності на рівні повної загальної середньої освіти за рівнем початкової освіти, затверджена розпорядженням Київської міської державної адміністрації від 30.12.2021 № 2810, та ліцензія на провадження освітньої діяльності на рівні середньої освіти за рівнем профільної освіти, затверджена розпорядженням Київської міської державної адміністрації від 21.04.2023 № 215.

Медичну допомогу учні отримують у пункті охорони здоров’я закладу, в якому працюють лікар-педіатр, лікар дитячий психіатр, стоматолог та реабілітолог. Також у закладі наявні 5 залів лікувальної фізкультури та окремий корпус для занять з реабілітації. У медичному пункті наявний ізолятор для попередження розповсюдження інфекційних захворювань.

До посадових інструкцій працівників центру включено пункт про заборону використання методів психічного та фізичного насилля над особистістю учня.

Учні, які проживають у закладі, забезпечені п’ятиразовим харчуванням, наявне денне та перспективне меню. Працівниками харчоблоку відбираються, маркуються та належно зберігаються добові проби з приготовлених страв. У працівників харчоблоку наявні особисті медичні книжки з відмітками про проходження обов’язкових профілактичних медичних оглядів відповідно до Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов’язковим профілактичним медичним оглядам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 № 559. Санітарно-гігієнічний стан харчоблоку, кухонної техніки та приладдя задовільний. Дієтичним харчуванням забезпечено 10 учнів відповідно до медичних показань.

Якість питної води у закладі відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 відповідно до Протоколу дослідження питної води від 14.07.2026 № 0189.

Територія закладу огороджена, доглянута (фото 1). На території облаштовані дитячі та спортивні майданчики (фото 2).

Заклад складається з двох основних корпусів, об’єднаних в одну будівлю: навчальний (4 поверхи) та житловий (3 поверхи). У навчальному корпусі розміщені адміністративні приміщення, бібліотека, кабінети, спортивна зала тощо. У

житловому корпусі розташовані кабінети, медичний пункт. Спальні для учнів пансіону облаштовані на третьому поверсі житлового корпусу. Перші поверхи навчального та житлового корпусів облаштовані санітарними кімнатами для маломобільних груп населення (фото 3). Окрім того, у навчальному корпусі функціонує ліфт.

У закладі наявні два відокремлених приміщення укриттів: під житловим корпусом та під навчальним корпусом, з'єднані спільним підземним проходом. Укриття обладнані системою опалення, електроживлення, водопостачанням, забезпечені запасом лікарських засобів та шанцевим інструментом. Також укриття облаштовано двома підйомниками для евакуації осіб, які користуються кріслом колісним.

Укриття відповідно до Акту обстеження об'єкта фонду захисних споруд цивільного захисту від 21.08.2026 № 968, рекомендовано у якості найпростішого укриття за умови його облаштування примусовою припливною вентиляцією з електроручним приводом.

Укриття обладнане окремими кабінетами (фото 4), у яких під час оголошення сигналу «Повітряна тривога!» продовжується освітній процес. Діти мають вільний доступ до чистої питної води та мережі Інтернет (фото 5).

З огляду на безпекову ситуацію та тривалість сигналів «Повітряна тривога!» учні, які проживають у пансіоні, проводять нічний відпочинок в укритті. Для цього приміщення облаштовано спальними місцями та забезпечено необхідним м'яким і твердим інвентарем (фото 6, 7).

Заклад обладнаний автоматичною пожежною сигналізацією, наявні схеми евакуації (фото 8). Директором центру затверджено План готовності та реагування на надзвичайні ситуації в умовах воєнного стану від 29.05.2026.

На випадок відключення електроенергії у закладі наявний генератор потужністю 24 КВт.

У закладі здійснюється відеоспостереження, відео з якого виводяться на монітор охорони, про що наявні попереджувальні таблички (фото 9).

Вхідна група навчального корпусу відповідає вимогам безперешкодного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до Висновку ТОВ «Проф-інв» затвердженого експертом з технічного обстеження будівель і споруд від 31.08.2026.

У закладі активно проводиться позашкільна діяльність, учні відвідують гуртки, зокрема декоративно-ужиткового мистецтва, психологічного та музикального спрямування, театральний гурток, фізкультурно-спортивний та бібліотечний. Під час проведення бесід із групою НПМ учні позитивно відгукувалися про наявну у закладі культурно-дозвіллєву діяльність.

За інформацією адміністрації закладу, учні активно приймають участь у спортивних змаганнях різного напрямку, соціокультурних та патріотичних заходах.

Також з метою соціалізації дітей проводяться екскурсії, концерти, свята, індивідуальні консультації з батьками та опікунами дітей. Окрім того, спеціалісти школи надають послуги індивідуальних та групових занять логопедичного, психологічного, корекційно-розвиткового, фізкультурно-реабілітаційного та соціально-побутового спрямування.

У закладі створено комісію з розгляду випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми, яка діє на підставі відповідного Положення, затвердженого наказом директора від 01.09.2026 № 56. Також наявний План заходів унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми психологічної служби школи, який включає превентивні, навчальні заходи, просвітницьку роботу та інформування про можливість залишити скарги.

Під час відвідування відбулося спілкування з 2 учнями пансіону та 7 працівниками закладу.

Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від учнів не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування закладу в межах реалізації функцій національного превентивного механізму здійснено 11.02.2022, коли заклад мав найменування Спеціальна школа-інтернат I–III ступенів № 15 Святошинського району м. Києва.

Рішенням Київської міської ради від 25.08.2022 № 5015/5056 найменування закладу змінено на Спеціальна школа № 15 м. Києва.

За результатами попереднього відвідування надавалися рекомендації:

Управлінню освіти Святошинської районної в місті Києві державної адміністрації:

1. Забезпечити контроль за додержанням прав учнів закладу.

2. Опрацювати питання облаштування в закладі універсальної туалетної кабінки.

Спеціальній школі-інтернату I-III ступенів № 15 Святошинського району міста Києва:

1. Забезпечити:

1.1. використання розмітки на підлозі для полегшення організації двостороннього руху коридорами, виокремлення зон переміщення для різних вікових категорій здобувачів освіти;

1.2. отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

1.3. укомплектування медичних укладок в медичному пункті закладу.

2. Встановити дверцята в туалетних кабінках з метою забезпечення приватності.

3. Забезпечити інформування учасників освітнього процесу щодо здійснення відеоспостереження на території закладу.

4. Обладнати:

4.1. поручнями внутрішні сходи на висоті 0,9 м та 0,7 м;

4.2. універсальну туалетну кабінку;

4.3. евакуаційні виходи із закладу внутрішніми запорами, які відчиняються зсередини без ключа та забезпечити їх використання під час передування дітей у приміщені школи-інтернату.

Групою НПМ встановлено, що надані рекомендації виконані частково.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. Групою НПМ встановлено, що у приміщеннях укриття окремі переносні вогнегасники розміщені на підлозі без використання кронштейнів, пожежних щитів, стендів, підставок, спеціальних тумб або пожежних шаф (фото 10), що порушує пункт 6 розділу ІІІ Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 15.01.2018 № 25 (далі – Правила експлуатації).

2. Відповідно до Акту обстеження об’єкта фонду захисних споруд цивільного захисту від 21.08.2026 № 968 (далі – Акт), в укритті школи встановлено порушення абзацу 4 пункту 2 розділу IV Вимог щодо утримання, облаштування та експлуатації об’єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, а саме приміщення укриття не облаштовано примусовою припливною вентиляцією з електроручним приводом. Відповідно до Акту вказаний недолік необхідно усунути до 21.10.2026. Водночас на момент проведення відвідування вимоги щодо облаштування укриття такою вентиляцією не виконано.

3. У спальних кімнатах укриття електричні розетки не обладнані захисними пристроями (захисними шторками або заглушками), що не відповідає пункту 2.6.8 Правил будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок, затверджених наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 21.06.2001 № 272 (фото 11).

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

4. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах підопічних, що є порушенням норм житлової площі на особу та не відповідає пункту 3.25 Розділу ІІІ Державних санітарних норм та правил

«Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144 (далі – Державні санітарні норми).

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 26,2 м^2 (фото 12), а сама кімната розрахована на проживання 6 осіб (в кімнаті розташовано 6 ліжок). Відтак на одну особу припадає 4,4 м^2 .

Зазначене створює умови, за яких порушуються передбачені чинним законодавством норми площі на особу (5 м^2).

Адміністрацією закладу повідомлено, що учні тимчасово не проживають у спальних кімнатах пансіону через тривалі сигнали «Повітряна тривога!» та проводять нічний відпочинок у приміщенні укриття.

5. У порушення вимог пункту 3 частини 1 статті 42 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» вікна харчоблоку закладу не обладнано сітками від комах.

6. У журналі контролю температури та вологості складу продуктів харчування зазначаються відповідні дані. Водночас наявний на складі психрометричний гігрометр перебуває у неналежному технічному стані та не може забезпечувати достовірне вимірювання показників температури і відносної вологості повітря, оскільки нижня частина приладу не огорнута змоченою тканиною, а резервуар для води є порожнім. Таким чином, належний контроль за температурно-вологісним режимом у приміщенні не забезпечується.

7. Приміщення складу харчових продуктів перебуває в неналежному технічному стані: сходи становлять потенційну небезпеку травмування, стеля має пошкодження.

8. Крім того, з огляду на активну участь учнів у спортивних заходах, стадіон закладу потребує належного облаштування (фото 13).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

9. Під час відвідування встановлено, що у закладі функціонує медичний пункт, наявні посади лікарів, які надають медичну допомогу учням. Водночас у школи відсутня ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики, що порушує статтю 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», а також вимоги Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 285.

10. Під час відвідування встановлено, що дитячим лікарем-психіатром відбираються інформовані згоди законних представників учнів на проведення

обстеження та лікування, однак такі згоди оформлюються у довільній формі, а не за формами первинної облікової документації № 003-7/о та № 003-8/о, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 15.09.2016 № 970 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

Окрім того, в окремих згодах відсутні підписи законних представників учнів, чим порушуються вимоги статті 11 Закону України «Про психіатричну допомогу».

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних осіб (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

11. У школі навчається 8 учнів, які користуються кріслами колісними. Водночас спеціально обладнані санітарні кабіни для осіб з інвалідністю облаштовано лише на перших поверхах навчального та житлового корпусів. У зв'язку з цим учні, які користуються кріслами колісними та перебувають на інших поверхах, змушені спускатися на перший поверх для користування санітарними приміщеннями.

Отже, санітарні вузли на інших поверхах не обладнані кабінами, доступними для осіб з інвалідністю, зокрема тих, які пересуваються на кріслах колісних, за допомогою милиць чи інших засобів допоміжного пересування, що порушує вимоги пункту 3.13 розділу III Державних санітарних норм та пункту 6.80 Державних будівельних норм «Будинки і споруди Заклади освіти» В.2.2-3:2018, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25.04.2018 № 106 (далі – ДБН В.2.2-3:2018).

12. Житлові кімнати учнів закладу розташовані на третьому поверсі, при цьому ліфт або інший підйомний механізм відсутній, що не відповідає пункту 8.1 ДБН В.2.2-3:2018 та пункту 6.1.8 ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» та ускладнює проживання у закладі учнів, які відносяться до маломобільних категорій населення.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

13. Під час огляду житлових та санітарно-гігієнічних приміщень встановлено, що вони не облаштовані дзеркалами (фото 15), що не відповідає абзацу 3 пункту 6.80 ДБН В.2.2-3:2018. Відсутність дзеркал унеможливлює або суттєво ускладнює здійснення дітьми повноцінного догляду за власною зовнішністю та дотримання особистої гігієни (зокрема під час вмивання, розчісування волосся, чищення зубів тощо), а також позбавляє їх можливості самоідентифікації. Це негативно впливає на формування навичок самообслуговування та розвиток самосприйняття учнів.

14. У санітарно-гігієнічних кімнатах пансіону відсутні перегородки між туалетними кабінами, що не забезпечує учням право на приватність під час користування такими приміщеннями (фото 14).

Порушення права на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 40, 57, 59 Конституції України).

15. На інформаційних стендах закладу розміщено інформацію про права учнів, а також контактні номери телефонів гарячих ліній і посадових осіб, до яких вони можуть звернутися в разі порушення своїх прав. Разом із тим, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та способи звернення до нього відсутня.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Київській міській військовій адміністрації:

обладнати приміщення укриття примусовою припливною вентиляцією з електроручним приводом відповідно до вимог Акту обстеження об’єкта фонду захисних споруд цивільного захисту від 21.08.2026 № 968;

облаштувати вікна харчоблоку закладу захисними сітками від комах;

забезпечити проведення ремонтних робіт складу харчових продуктів;

облаштувати стадіон закладу з метою створення безпечних умов для заняття спортом учнями;

облаштувати санітарні вузли закладу спеціально обладнаною кабіною, доступною для користування учнями з інвалідністю, зокрема тими, які пересуваються на кріслах колісних;

облаштувати заклад ліфтом або іншим підйомним механізмом для забезпечення доступу до житлових кімнат, розташованих на третьому поверсі, учнів з числа маломобільних груп населення;

облаштувати санітарно-гігієнічні кімнати перегородками між туалетними кабінами.

2. Спеціальній школі № 15 забезпечити:

належне розміщення переносних вогнегасників у закладі, у тому числі в приміщеннях укриттів, шляхом їх навішування на кронштейни або встановлення на пожежні щити, стенди, підставки чи спеціальні тумби відповідно до пункту 6 розділу ІІІ Правил експлуатації;

обладнати електричні розетки захисними пристроями (захисними шторками або заглушками);

дотримання норм житлової площі на особу;

належний технічний стан психрометричного гігрометра, його справність та можливість достовірного вимірювання температури і відносної вологості повітря;

проведення медичної діяльності відповідно до ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

наявність у медичній документації згод на психіатричний огляд та амбулаторну психіатричну допомогу;

облаштування приміщень пансіону дзеркалами для дотримання учнями особистої гігієни, розвитку навичок самообслуговування та формування самосприйняття;

розміщення на інформаційних стендах відомостей про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та порядку звернення до нього у разі порушення прав учнів.

Додатки: фотоматеріали на 4 арк. в 1 прим.

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини **Ольга ПАРШАКОВА**

Фотоматеріали

фото 1

фото 2

фото 3

фото 4

фото 5

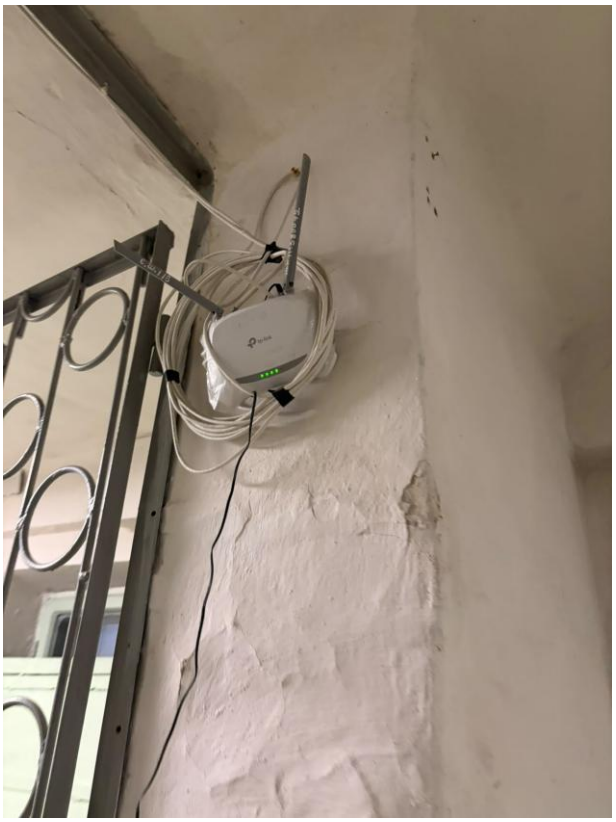

фото 6

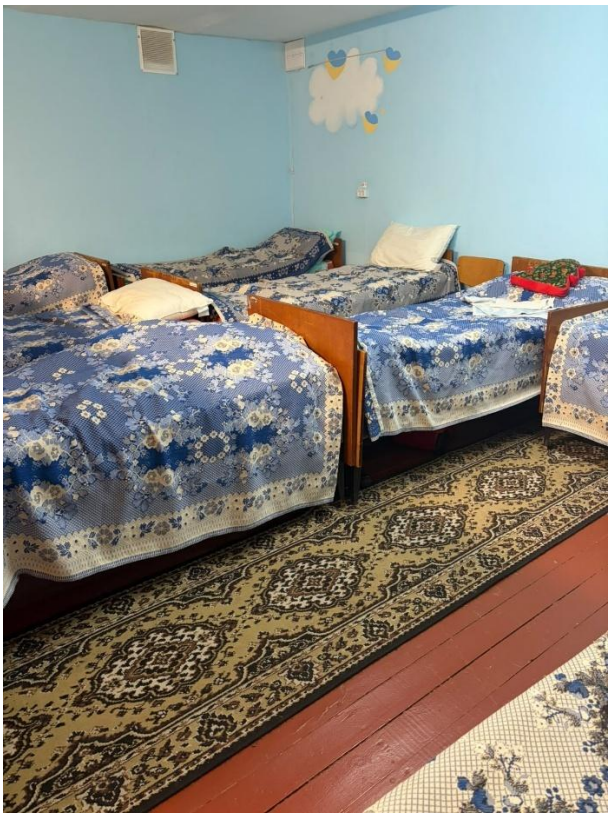

фото 7

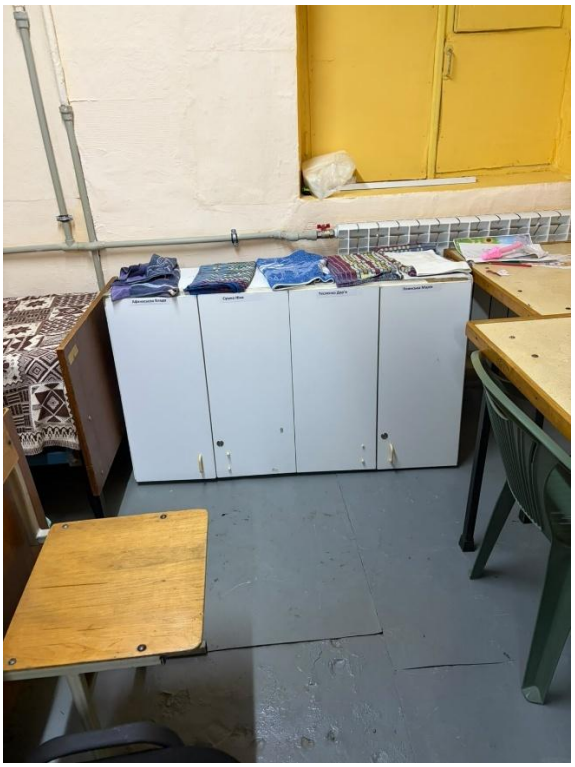

фото 8

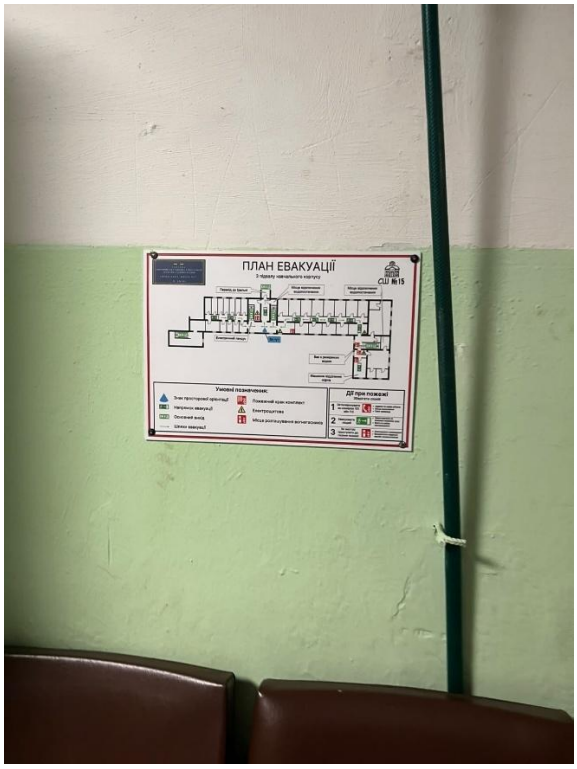

фото 9

фото 10

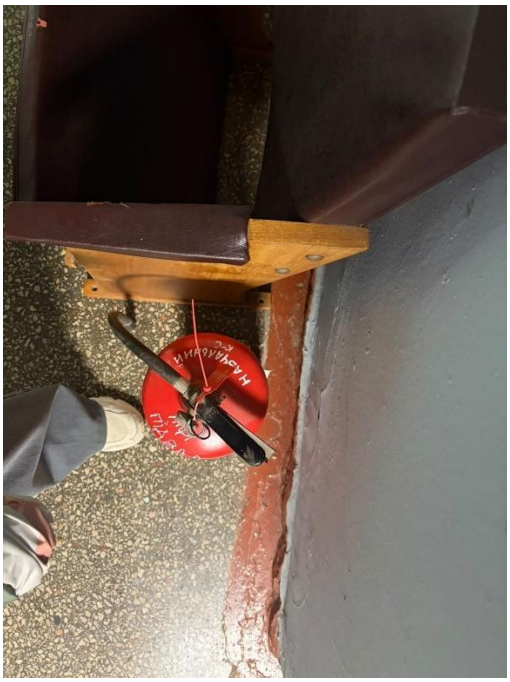

фото 11

фото 12

Фото 13

фото 14

Фото 15

